

Årsmelding Institutt for forsvarsstudier

2017

Innholdsfortegnelse

Forord	3
1. Forskning	4
1.1 Satsingsområdene i 2017	5
1.1.1 Militære endringsprosesser	5
1.1.2 Virkemidler i staters maktutøvelse	5
1.1.3 Allianser, koalisjoner og sikkerhetssamarbeid mellom stater	6
1.1.4 Nasjonalisme, militarisme og sivil-militære relasjoner	8
1.1.5 Krig, kultur, samfunn	8
1.2 Forskning – samlet vurdering	9
2. Undervisning.....	10
2.1 Undervisningsleveranser	10
2.2 Undervisningskvalitet	11
2.3 Veiledning	11
2.4 Undervisning – samlet vurdering	11
3. Publisering og annen forskningsformidling.....	12
3.1 Publisering i eksterne kanaler	12
3.2 Publisering i egen kanal – IFS Insights	12
3.3 Konferanser og seminarer i regi av IFS	12
3.4 Medieoppslag, sosiale kanaler, nyhetsbrev og nettsider	13
3.5 Formidling – samlet vurdering	14
4. Økonomi og personell	14
4.1 Økonomi	14
4.2 Personell	15
Vedlegg 1: Vitenskapelig og populærvitenskapelig publisering	16
Vitenskapelige artikler og bokkapitler	16
Populærvitenskapelige bøker.....	18
Populærvitenskapelige artikler og bokkapitler	18

Forord

Årsmeldingen redegjør for forskning, undervisning og formidling ved Institutt for forsvarsstudier (IFS) i 2017. Meldingen følger oppbygningen i IFS' strategidokument.¹

Hensikten med meldingen er å få frem hva instituttet som helhet oppnådde i 2017, samtidig som vi synliggjør områder med forbedringspotensial. Blant de viktigste er å sikre mer finansiering fra eksterne kilder, øke publiseringen i fagfelleverderte tidsskrifter og bedre kjønnsbalansen blant de vitenskapelig ansatte.

Sett under ett ble 2017 preget av utdanningsreformen i Forsvaret. Reformen ble implementert fra 1. august 2018, og i neste årsmelding kommer vi tilbake til endringer reformen innebærer for IFS' vedkommende.

Oslo, august 2018

Kjell Inge Bjerga
Direktør

¹ IFS' strategi 2016–2019, mai 2016.

1. Forskning

IFS' overordnede mål er å levere *forskning av høy kvalitet om forhold som påvirker internasjonal og norsk sikkerhet og om virkemidlene som benyttes for å ivareta denne sikkerheten*. (IFS' strategi, 2016–2019)

Forskningen er langsiktig rettet inn mot tre overordnede temaer:

- Endringer i globale og regionale maktforhold
- Håndteringen av Norges sikkerhetsutfordringer
- Militærmaktens plass i samfunnet

Innenfor alle temaene skal forskere ved IFS kombinere sikker empirisk forankring og metodisk soliditet med anvendelse og utvikling av teoretiske perspektiver. I rammen av de tre overordnede temaene skal IFS frem mot 2019 videreføre fem satsingsområder, samtidig som det iverksettes et arbeid for å videreutvikle instituttets og Forsvarets høgskoles forskningsstrategi med utgangspunkt i Forsvarsdepartementets nye forskningsstrategi. Forskningen tar utgangspunkt i dagsaktuelle problemstillinger, samtidig som historiske undersøkelser fortsatt vil utgjøre en viktig del av virksomheten. Satsingsområdene er:

- Militære endringsprosesser
- Virkemidler i staters maktutøvelse
- Allianser, koalisjoner og sikkerhetssamarbeid mellom stater
- Militarisme, nasjonalisme og sivil-militære relasjoner
- Krig, kultur, samfunn

1.1 Satsingsområdene i 2017

1.1.1 Militære endringsprosesser

Militære endringsprosesser omfatter både interne prosesser i et lands forsvarssektor og endringer i hvordan militærmakt anvendes i operasjoner. Hva driver disse prosessene, hvordan kan de forklares teoretisk, og hvilke praktiske implikasjoner har endringene? (IFS' strategi, 2016–2019)

Forskningen om militære endringsprosesser har et nedslagsfelt i IFS' viktigste geografiske satsingsområder, fra Asia over Russland til Norge og Norden, Nord-Europa og USA.

«Omstillingsprogrammet» utgjorde i 2017 et tyngdepunkt i forskningen på dette feltet, der blant annet flere forskere ved IFS sammenliknet omstillingsprosesser i Forsvaret med andre sektorer. Programmet ble supplert med to nye prosjekter i løpet av 2017, ett konsentrert om digitalisering i forsvarssektoren, og ett om forsvarsøkonomi.

Den militære utviklingen i Russland ble fulgt med særlig oppmerksomhet rettet mot nordområdene og kjernevåpnenes plass i russisk strategisk tenkning.

Militære endringsprosesser som element i overordnede geopolitiske og folkerettslige utviklingstrekk ble dekket gjennom prosjektet «International Order at Sea». Blant annet ble det gjort en studie av hvordan marine stridskrefter er blitt brukt i de siste FN-operasjonene.

OMSTILLINGSKONFERANSEN: Generalmajor Timo Rotonen, sjef for det finske forsvarsets logistikk-kommando, forklarte at det finske systemet i enda større grad enn det norske er basert på sivil-militært samarbeid. Rotonen påpekte at sivile aktører har ansvaret for majoriteten av strategisk logistikk, og at Forsvaret tar over jo nærmere man kommer de militære kjernefunksjonene.

1.1.2 Virkemidler i staters maktutøvelse

Maktutøvelse handler om å få sin vilje igjennom. I forsvars- og sikkerhetspolitikken søker stater å fremme sin vilje gjennom virkemidler som spenner fra kjernefysisk avskrekking til kollektivt sikkerhetssamarbeid. Hvilke instrumenter velges i en tid med globale og regionale maktforhold under endring og med en terrortrussel som ikke kjenner landegrensener? (IFS' strategi 2016–2019)

I 2017 var russisk forsvars- og sikkerhetspolitikk et viktig forskningsområde. Det ble satt i gang utvikling av prosjekter som undersøker sammenhengen mellom innenrikspolitiske og sikkerhetspolitiske forhold. Flere prosjekter analyserte russisk bruk av militære virkemidler, herunder russisk kjernevåpenstrategi og russiske kontraterrortiltak i nord. Det ble også gjennomført en analyse av den russiske marinens utvikling etter operasjonene i Syria og Ukraina.

Forskningen om hvilken rolle marinere og kystvakter spiller for stabiliteten i det internasjonale maritime miljøet var også omfattende og resulterte i flere publikasjoner i 2017.

Forskningen om Kinas diplomati for å sikre sine strategiske interesser i Sør-Asia og Kinas politikk og maktutøvelse i Øst-Asia, resulterte i flere publikasjoner i 2017. Blant annet en antologi på Cornell University Press, flere tidskriftsartikler om Japans militærstrategiske reaksjoner på Kinas vekst og hvilken rolle avskrekking spiller i Sør-Kinahavet.

KINAS FREMVEKST: Benjamin Schreer, professor ved Macquarie University, Sydney, innledet til diskusjon om den sikkerhetspolitiske situasjonen i Stillehavs-Asia på seminaret «A New World Order? Asia, Europe and the United States». Professor Øystein Tunsjø fra IFS snakket om forholdet USA – Kina, et tema han har skrevet flere bøker om.

1.1.3 Allianser, koalisjoner og sikkerhetssamarbeid mellom stater

Militært og sikkerhetspolitisk samarbeid mellom stater spenner fra integrerte allianser, via koalisjoner og strategisk partnerskap til et bredt spektrum av formelle og uformelle sikkerhetsrelasjoner. Forskning om NATO forblir et kjerneområde ved IFS. Viktige spørsmål er USAs rolle i alliansen, sikkerhetsutfordringene NATO står overfor, og hvordan alliansen kan møte disse med militære og sivile virkemidler. Spørsmålet om allianser og strategiske partnerskap, og implikasjonene for USAs rolle, står også sentralt i forskningen om sikkerhet i Asia. (IFS' strategi 2016–2019)

Dette satsingsområdet omfattet i 2017 som tidligere år både historiske og dagsaktuelle arbeider. Publiseringene spente bredt, og omfattet analyser av det bilaterale forholdet mellom Norge og USA tidlig i den kalde krigen og studier av Norges bidrag til nordatlantisk sikkerhet sett i historisk perspektiv. Flere av bidragene er resultater fra forskningsprogrammet «Security and Defence in Northern Europe» (SNE). Forskingen i regi av SNE behandlet emner som bilaterale forbindelsers rolle for europeisk og transatlantisk forsvars- og sikkerhetssamarbeid, USAs forhold til allierte og partnere (med vekt på de nordiske land) samt nordisk og nordisk-baltisk forsvarssamarbeid etter Ukraina-krisen. Tyrkias rolle i NATO – og landets forhold til andre allierte – var et annet viktig tema i 2017.

Valget av Donald Trump som USAs president og den strategiske usikkerheten som fulgte av dette, resulterte blant annet i en tidskriftsartikkel om USA og Norge i Trumps verden. I 2017 ble det også publisert en bok på Fagbokforlaget om USAs strategiske rolle og ledervilje i verden og et bokkapittel om NATOs militære rolle i Europa etter at Ukraina-krisen begynte.

Vi beveger oss mot en internasjonal orden der USA ikke lenger vil fungere som det stabiliserende fastpunkt.

USAs ledervilje svikter

Debatt

Svein Melby
seniorforsker,
Institutt for
forsvarsstudier

Tendensen var åpenbar allerede under Obama, men er blitt forsterket av Trump: USA har ikke lenger den politiske viljen til å opprettholde sin dominerende rolle i internasjonal politikk. Vi beveger oss derfor mot en internasjonal orden der USA ikke lenger vil fungere som det stabiliserende fastpunkt.

Årsaker finnes hos amerikanerna selv

DONALD TRUMP: Flere forskere ved IFS engasjerte seg i debatten om president Trumps nye utenrikspolitikk og de mulige sikkerhetspolitiske konsekvensene for verden, NATO, Europa og Norge. Her Svein Melby i Aftenposten.

1.1.4 Nasjonalisme, militarisme og sivil-militære relasjoner

Forholdet mellom staten, sivilsamfunnet og militærmakten er i endring, og blant annet i Russland, Kina, USA og i Øst-Europa ser vi tendenser til en tiltagende nasjonalisme eller isolasjonisme. Flere stormakter bygger opp sin militærmakt. I Norge skaper terrortrusselen et behov for å se på nye former for samarbeid og en tettere integrasjon mellom Forsvaret og politiet. Hvordan kan man forstå disse endringene, og hvordan påvirkes de av historien og det enkelte lands politiske kultur? (IFS' strategi 2016–2019)

Et viktig mål for IFS på litt lengre sikt er å utvikle komparative perspektiver innenfor dette feltet. Studier av amerikansk neokonservatisme og nasjonalistiske strømninger og russisk identitets- og historiepolitikk – og sikkerhetspolitiske konsekvenser av dette – er viktige utgangspunkt. Ett av temaene som ble undersøkt i 2017, og som vil bli grundigere analysert i 2018, omhandler folkelig oppslutning om militaristisk politikk i Russland.

I 2017 fortsatte IFS sammen med sine internasjonale partnere å utvikle et større komparativt forskningsprosjekt om den militære sektorens rolle i dannelsen av kollektiv erindring knyttet til krig og konflikt i etterkrigstiden og frem til de senere tiårs utenlandsoperasjoner. Blant annet er sivil-militære relasjoner i Tyrkia, og utviklingen av det tyrkiske forsvaret, temaer som i 2017 ble behandlet både i publikasjoner og seminarform. Sentralt var også et ph.d.-prosjekt om staters håndtering av transnasjonale militante grupper og hvilke konsekvenser aktiviteten til slike grupper kan få i internasjonal politikk.

1.1.5 Krig, kultur, samfunn

Militærmaktens plass i det norske samfunnet har endret seg etter krigserfaringene fra Balkan, Irak og Afghanistan. Myndigheter kommuniserer annerledes om krig og væpnet konflikt enn før, og ordninger har kommet i stand for å ivareta en ny gruppe veteraner. Samtidig er militærmakten geografisk konsentrert til få steder i Norge, og bare en liten del av befolkningen avtjener verneplikt. Hvilke konsekvenser har dette for militærmaktens plass i det norske samfunnet og for kollektive og individuelle tolkninger av militærmaktens rolle? Forskningen om norske forhold vil bli supplert med internasjonale og komparative perspektiver. (IFS' strategi 2016–2019)

En del av forskningsaktiviteten ved IFS i 2017 kan samles under den vidt definerte "militærsosiologien". Dette gjelder dels den sosiologisk anlagte forskningen på norske veteraner og deres familier, men også prosjekter om blant annet erfaringslæring og læringskultur i det norske forsvaret. Foruten en rekke fagfelleverderte artikler, manifesterte aktiviteten på dette området seg blant annet i at fire IFS-forskere presenterte papere under *European Research Group on Military and Societys* (ERGOMAS) konferanse i juni.

En annen del av forskningsaktiviteten under dette punktet i strategien, er studier av Forsvaret og militærapparatet i et bredt historisk perspektiv. Dette gjelder videreføringen av prosjektet om den norske militære deltakelsen i FN- og NATO-operasjonene på Balkan på 1990- og begynnelsen av 2000-tallet, med vekt på erfaringslæring, og IFS' deltakelse som partner i det Universitetet i Tromsø-ledede forskningsprosjektet om 2. verdenskrig. Som del av Omstillingsprogrammet ble det påbegynt et underprosjekt om norsk forsvarspolitik i et økonomisk-historisk perspektiv. Til slutt ble det flerårige norsk-danske prosjekt som munnet ut i publiseringen av kildeskriftet *Trosners dagbok* fullført i 2017.

Artikler om indisk innen- og utenrikspolitikk og Donald Trump ble også publisert innenfor dette temaet i 2017, og et betydelig bidrag til temaet var Elin Gustavsens ph.d.-avhandling om meningsdannelse blant norske Afghanistan-veteraner.

*DISPUTAS: I 2017 ferdigstilte IFS-forsker Elin Gustavsens sin doktoravhandling *Constructing meaning after war. A study of the lived experiences of Norwegian Afghanistan veterans and military spouses.**

Fra venstre: Professor Lise Kjølsvold (UiO), professor Morten Ender (United States Military Academy West Point, USA), dr. Maren Tomforde (Führungsakademie des Bundeswehr, Tyskland), professor Anne Krogstad (UiO), førsteamanuensis Trude Lappegård (UiO), doktorand Elin Gustavsens og førsteamanuensis ved IFS, Torunn Laugen Haaland.

1.2 Forskning – samlet vurdering

Forskningsvirksomheten i 2017 fremstår som tilfredsstillende. Samtidig har en stagnasjon i antall publikasjonspoeng gjort at IFS i 2018 igangsetter tiltak for å øke publikasjonstakten per ansatt. Dette ses i sammenheng med den omfattende reformen av utdanningssystemet i Forsvaret, som IFS er en del av, og arbeidet med en ny FoU-strategi for Forsvarets høyskole.

I 2017 ble det påbegynt en spissing av forskningen ved IFS, dels som en del av reformen i utdanningssystemet og dels med henblikk på FDs arbeid med å utforme en ny FoU-strategi for sektoren. Det ble lagt vekt på å styrke fundamentet for forskning om kjerneelementene i norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk. Dette ble gjort gjennom å skjerpe fokuset på dette i pågående forskningsprogrammer samt ved oppstart av nye eksternfinansierte prosjekter og programmer. Det ble tatt betydelig hensyn til dette i utformingen av stillingsinnhold ved nytilsetninger og vikariater.

Arbeidet med å bygge en kultur og sikre rutiner for bredt engasjement i arbeidet med å skaffe ekstern finansiering, også fra kilder utenfor forsvarssektoren, ble videreført.

Erfaringsmessig er dette en type satsing som vil kreve tid før den gir full uttelling i form av tilslag på søknader til for eksempel Norges forskningsråd.

2. Undervisning

Ett av instituttets overordnede mål er å levere *forskningsbasert undervisning av høy kvalitet innenfor instituttets fagområder på militære og sivile læresteder*. I IFS' strategi fremheves det i tillegg at instituttet skal opprettholde og videreutvikle dagens nivå for undervisningskvalitet når det gjelder relevans, innholdsmessig kvalitet og formidling. (IFS' strategi, 2016–2019)

2.1 Undervisningsleveranser

I 2017 bidro IFS tungt med undervisning og veiledning på stabs- og masterstudiet ved FHS. Det gjaldt både fulltidsstudiet og deltidsstudiet. IFS bidro også til undervisning og veiledning ved de andre skolene i Forsvaret. Samtidig bidro IFS til arbeidet med utdanningsreformen, blant annet ved å avgi ressurspersoner til arbeidsgruppene som har utviklet organisasjon og utdanningsløp ved den nye høghskolen.

Det har tidvis vært krevende å ivareta utdanningsleveransene parallelt med reformarbeidet, men evalueringene fra studentene tilsier at utdanningskvaliteten er opprettholdt.

UNDERVISNING: Alle studietilbudene ved FHS evalueres av studentene. Emnene som IFS hadde ansvaret for, fikk gjennomgående meget gode tilbakemeldinger både når det gjaldt relevans og kvalitet. Her fra undervisning i metode med Ingerid Opdahl.

I 2017 ble det tilbudt totalt 14 masteremner ved FHS. Av disse hadde IFS emneansvar for følgende syv:

- Geopolitikk, sikkerhet og militærmakt
- Norge, militærmakt og internasjonal politikk
- Militær historie og teori
- Militærmakt i vitenskapelig og samfunnsmessig perspektiv
- Beredskap, krisehåndtering og asymmetriske trusler
- Vitenskapelig metode
- Nasjonal beredskap og krisehåndtering (valgfridd emne)

2.2 Undervisningskvalitet

Alle studietilbudene ved FHS evalueres av studentene. Emnene som IFS hadde ansvaret for, fikk gjennomgående meget gode tilbakemeldinger både når det gjaldt relevans og kvalitet. På spørsmålet «*hvor fornøyd er du generelt sett med emnet*», skal studentene vurdere dette på en skala fra 1 til 5 der 1 betyr i «*liten grad*» og 5 betyr «*i stor grad*». I gjennomsnitt 85 prosent av studentene ga 4 eller 5 i karakter på dette spørsmålet. Dette var på samme nivå som i 2016.

IFS-ansatte med undervisningsoppgaver skal ha pedagogisk formalkompetanse, og det er laget en gjennomføringsplan for de få som ikke har dette.

2.3 Veiledning

Til sammen ble 14 masterstudenter ved FHS veiledet av ansatte ved IFS i 2017. Samtlige fullførte sin mastergrad. Det ble lagt vekt på å knytte veiledningen til pågående forskning ved IFS med sikte på å styrke båndene mellom forskningen og praksisfeltet. IFS lyktes i stor grad med dette og viderefører satsningen på dette felt. Videre ble 12 ph.d-studenter ved andre institusjoner nasjonalt og internasjonalt veiledet av ansatte ved IFS.

2.4 Undervisning – samlet vurdering

Undervisning utgjorde i 2017 en stor del av aktiviteten ved IFS. Undervisningen har høy prioritet og vekselvirkingen mellom forskerne og de praksisnære miljøene som flertallet av studentene kommer fra, bidrar til å øke kvaliteten og relevansen i forskningen. Behovet for undervisning og veiledning var økende i 2017 og forventes å øke ytterligere i 2018. For å dekke behovet har IFS i en del tilfeller frikjøpt eksterntfinansierte medarbeidere samt vektlagt langsiktig planlegging av undervisningsaktiviteten. Det er en vedvarende utfordring å balansere undervisnings- og forskningsaktiviteten slik at en økende undervisningsaktivitet ikke går på bekostning av innsatsen innenfor forskning og formidling, særlig på lengre sikt.

For 2017 sett under ett, vurderer IFS at målet om å levere forskningsbasert undervisning av høy kvalitet, er oppnådd. Veksten i omfang har ikke forringet kvaliteten på undervisningen. Emnene som IFS hadde ansvar for, fikk gode tilbakemeldinger. Det indikerer at den leverte undervisningen holdt høyt nivå på relevans, innholdsmessig kvalitet og pedagogisk utforming.

3. Publisering og annen forskningsformidling

Målet for IFS' formidlingsarbeid er å gi økt forståelse av og kunnskap om instituttets fagområder hos profesjonelle målgrupper og i allmennheten. (IFS' strategi 2016–2019)

Nedenfor gis en overordnet beskrivelse av IFS' formidlingsaktiviteter i 2017. For en utfyllende oversikt over publisering, se vedlegg 1.

3.1 Publisering i eksterne kanaler

Forskerne ved IFS publiserer primært i eksterne vitenskapelige kanaler. I 2017 økte den eksterne publiseringsaktiviteten, og det er et mål å fortsette økningen i 2018.

Ambisjonen anses som viktig for å ivareta kvalitet og for å kunne delta i den nasjonale og internasjonale diskurs på forsvars- og sikkerhetsfeltet. I 2017 omfattet de eksterne publikasjonskanalene blant annet tidsskriftene *Defence Studies*, *The Bulletin of the Atomic Scientists*, *Korean Journal of Defense Analysis*, *Journal of Transatlantic Studies*, *Armed Forces and Society*, *Politique étrangère*, *India Review*, i tillegg til tunge akademiske forlag som Cambridge, Georgetown og Cornell University Press.

3.2 Publisering i egen kanal – IFS Insights

IFS Insights er primært en online-publikasjon, spesielt utformet for instituttets målgrupper. Serien har et fleksibelt format, en betydelig utbredelse og anses som en meget viktig formidlingskanal.

I løpet av 2017 ble *IFS Insights* styrket som instituttets primære formidlingskanal. Det var stor etterspørsel etter *IFS Insights* i forsvarssektoren, men også utenfor. Det ble lagt vekt på å opprettholde skriftseriens kvalitet og relevans selv om antall utgivelser økte fra siste halvdel av 2017.

I 2017 ble det utgitt fem utgaver som til sammen hadde 1150 besøk og 1050 nedlastinger. Det var en økning på omkring 60 prosent fra året før, noe som indikerer at publikasjonen begynner å bli godt kjent. *IFS Insights* ble også brukt aktivt i forbindelse med seminarer og konferanser.

3.3 Konferanser og seminarer i regi av IFS

I 2017 avholdt IFS 36 seminarer og konferanser med til sammen 1280 deltakere. Dette var en markant økning fra 2016. Økningen reflekterte en målrettet satsning fra siste halvdel av 2017 for å styrke denne formen for formidling. Det er en viktig del av IFS' samfunnsoppdrag å formidle kunnskap om forsvars- og sikkerhetspolitikk gjennom arrangementer med en åpen profil.

Den tematiske bredden på arrangementene var stor. Omstillingskonferansen i mars omhandlet Forsvarets behov for omstilling, effektivisering og beredskap og hadde innledere fra Forsvaret, næringslivet og norske og utenlandske forskningsmiljøer. I april diskuterte britiske, tyske og norske eksperter og embetspersoner Storbritannias fremtidige rolle i den Euro-Atlantiske sikkerhetsstrukturen og særlig Brexits påvirkning på denne. På høsten ble det arrangert et seminar om Kinas sikkerhetspolitiske utvikling og konsekvensene for Kina, USA og regionens mindre stater.

IFS gjennomførte målinger av brukertilfredsheten for syv arrangementer. Hele 95 prosent av dem som svarte, mente at IFS-arrangementenes faglige innhold var svært godt eller ganske godt. Fem prosent var mindre fornøyd med det faglige innholdet.

KONFERANSER: På konferansen «The Brexit effect on European defence» i april, så ambassadør Kim Traavik (tidligere norsk ambassadør til NATO og Storbritannia) noe pessimistisk på utsiktene for Storbritannias engasjement i europeisk sikkerhet etter Brexit. I panelet fra venstre: Ian Bond (tidligere britisk ambassadør og nå Director of Foreign Policy ved Centre for European Reform) og IFS-forskerne Håkon Lunde Saxi og Magnus Petersson.

3.4 Medieoppslag, sosiale kanaler, nyhetsbrev og nettsider

Retriever-tall for mediebidrag viser at IFS i 2017 ble omtalt i 619 saker i norske medier, en økning på over 27 prosent fra 2016. Oppslag om den amerikanske presidenten dominerte; halvparten av sakene hadde «Trump» i tittelen.

I 2017 var det ca. 41 000 besøk på ifs.forsvaret.no, en tilbakegang på ca. 2 prosent fra året før. De mest populære områdene var – som i tidligere år – «ansatte», «forskning» og «publikasjoner». Ca. 64 prosent av besøkene var fra Norge. Hele 47 prosent av besøkene var via søkemotoren Google, en økning på 7 prosentpoeng fra året før.

Trafikken til ifs.forsvaret.no gjennom andre nettsted, som forsvaret.no, institusjoner, nyhetsbrev, nettaviser og sosiale medier, sank derimot med 23 prosent. Facebook hadde en lavere andel av trafikken enn i 2016 og formidlet i 2017 knappe 8 prosent av det totale

antallet besøkende til ifs.forsvaret.no, en nedgang på 28 prosent (eller 3 prosentpoeng) fra 2016.

Googles rolle blir stadig viktigere. Søkeoptimalisering av IFS' nettsider blir dermed en prioritert aktivitet fremover. Dette er et område i rask utvikling. Forskningsformidlingens framtidige suksess vil avhenge av IFS' evne til å utnytte det digitale kanalmangfoldet.

Forsvarets interne kommunikasjonskanal har de siste årene modnet som et verktøy for å nå en viktig målgruppe og er blitt viktigere for å gjøre forskningen ved IFS kjent i Forsvaret.

IFS' arrangementssider ble i 2017 vist 6823 ganger. Trafikken til fagsiden «Forskning og utvikling» på intranett, som IFS bidrar meget tungt til, økte med 6 prosent.

For IFS' kjernefølgere er IFS' nyhetsbrev viktig. IFS sendte ut 19 elektroniske nyhetsbrev i 2017, ett mer enn i 2016. Antallet abonnenter var 980 ved utgangen av året, en økning på 14 prosent fra året før. Omlag 20 prosent av dem som mottok IFS' nyhetsbrev, klikket videre til en artikkel på ifs.forsvaret.no.

3.5 Formidling – samlet vurdering

IFS' forskningsformidling skal føre til «økt forståelse av og kunnskap om instituttets fagområder hos profesjonelle målgrupper og i allmennheten» (IFS' strategi, 2016–2019). Fra siste halvdel av 2017 la IFS betydelig økt vekt på forskningsformidling til de profesjonelle målgruppene. Det ble tatt grep for å gjøre IFS' forskning mer åpen og tilgjengelig for målgruppene, men også for den bredere allmenhet. Ved siden av satsningen på *IFS Insights* inkluderte det økning i antall medieopptredener, i antall kronikker og en markant økning i antall åpne seminarer og konferanser der IFS' egne forskere presenterte sine forskningsfunn.

Satsningen på det veletablerte *IFS Insights* som den primære formidlingskanal anses som vellykket og vil bli videreført med full tyngde i 2018. Økningen i antall arrangementer ble meget godt mottatt, noe som ble reflektert i en markant økning i antall deltakere, og ved at det store flertallet av deltakerne ga uttrykk for å være fornøyde med det faglige utbyttet.

For 2017 sett under ett anses utviklingen i IFS' forskningsformidling til de profesjonelle målgruppene og allmennheten som meget god.

4. Økonomi og personell

4.1 Økonomi

Grunnbevilgningen for 2017 var på 27,187 millioner kroner. Ekstern finansiering i 2017 var på 6,362 millioner kroner. Sammen med bruk av overførte midler fra foregående år på 4,953 millioner kroner, hadde IFS totalt en finansiering på 38,502 millioner kroner i 2017. Dette var omtrent som året før.

Fordelingen mellom lønnskostnader og rene driftsutgifter forble omtrent som i 2016, men utviklingen de senere år med en svak, men jevn økning i lønnsutgifter og tilsvarende svak nedgang i driftsutgifter, fortsatte. Dette skyldtes flere forhold, viktigst var den generelle lønnsutviklingen i staten. I 2017 innførte IFS ytterligere sparetiltak, herunder en generell

innstramming, særlig i reisevirksomhet, for å håndtere utfordringen. På sikt bør IFS og Forsvarets høgskole vurdere tiltak for å rette opp den potensielle ubalansen som følger av denne utfordringen.

4.2 Personell

IFS hadde i 2017 et aktivt og målrettet rekrutteringsarbeid. Som et ledende forskningsinstitutt på forsvars- og sikkerhetspolitikk nasjonalt og internasjonalt, er IFS avhengig av å rekruttere de beste hodene. Viktigheten av dette forsterkes av målsettingen om å øke andelen eksternfinansierte prosjekter. Samtidig ble det lagt vekt på å rekruttere medarbeidere som kan dekke hele spekteret av arbeidsoppgaver: forskning, undervisning, formidling og administrative oppgaver. IFS lyktes tilfredsstillende med dette i 2017. For 2018 legges det vekt på å styrke rekrutteringen, særlig med tanke på å rekruttere yngre talenter og for å oppnå en bedre kjønnsbalanse blant de vitenskapelig ansatte.

Ved utgangen av 2017 hadde IFS 54 ansatte. Det var 24 hjemler for fast stilling, hvorav to var eksternfinansiert (overhead-midler). Det var 25 midlertidig ansatte og fem personer engasjert på pensjonistvilkår. Gruppen midlertidig ansatte omfatter prosjektfinansierte stillinger, vikarer og lærlinger.

Av fast ansatte i vitenskapelig stilling, hadde alle unntatt to førstekompetanse eller høyere. Av de to uten førstekompetanse, var én i doktorgradsløp, mens én etter planen vil gå over i stilling som ph.d-stipendiat (Forsvarets ph.d-ordning) høsten 2018. Åtte ansatte hadde professorkompetanse ved utgangen av 2017. Av vitenskapelig ansatte i prosjektstilling, hadde nær halvparten førstekompetanse.

Det var fem kvinner med ph.d blant de vitenskapelig ansatte ved utgangen av 2017. IFS mottok i 2017 likestillingsmidler fra FHS for å gjennomføre ulike kompetansehevende tiltak. Alle aktivitetene ble gjennomført som planlagt, og tilbakemeldingene var gode.

Gjennomsnittsalderen for fast ansatte ved IFS var 48 år i 2017. Gjennomsnittsalderen for midlertidig ansatte var rundt 35 år (noe avhengig av beregningsgrunnlaget).

Vedlegg 1: Vitenskapelig og populærvitenskapelig publisering

I listen nedenfor er det bare tatt med bøker, artikler og bokkapitler. Kronikker, konferansebidrag, foredrag og andre mindre formidlingsarbeider er ikke tatt med.

Vitenskapelige artikler og bokkapitler

Allers, Robin M

Modern deterrence? NATO's Enhanced Forward Presence on the eastern flank. I: *NATO and Collective Defence in the 21st Century: An Assessment of the Warsaw Summit*. Routledge 2017. ISBN 9780415786294. S. 23–32.

Bjerga, Kjell Inge

Nils W. Arveschoug – i militærbyråkratiets irrganger. I: *Luftforsvarets historie sett ovenfra*. Fagbokforlaget 2017. ISBN: 978-82-450-2183-7. S. 175–195.

Bogen, Olav; Håkenstad, Magnus

Reluctant reformers: the economic roots of military change in Norway, 1900–2015. *Defence Studies*, Volum 17 (1). S. 23–37.

Bowers, Ian

Exploiting the Water: Naval Involvement in UN Peacekeeping – Prospects and Difficulties. I: *UN Peacekeeping Doctrine in a New Era: Adapting to Stabilisation, Protection and New Threats*. Routledge 2017. ISBN 9781138226753. S. 249–270.

Bowers, Ian

Power Asymmetry and the Role of Deterrence in the South China Sea. *Korean Journal of Defense Analysis* 2017, Volum 29 (4). S. 551–573.

Bowers, Ian; Grønning, Bjørn Elias Mikalsen

Protecting the Status Quo: Japan's Response to the Rise of China. I: *Strategic Adjustment and the Rise of China: Power and Politics in East Asia*. Cornell University Press 2017. ISBN 1501709194. S. 137–168.

Breivik, Gunnar; Sand, Trond Svela; Sookermany, Anders McDonald

Sensation seeking and risk-taking in the Norwegian population. *Personality and Individual Differences* 2017, Volum 119. S. 266–272.

Danielsen, Helge

'A military ERP'? Military assistance and US public diplomacy in Norway in the early 1950s. *Journal of Transatlantic Studies* 2017, Volum 15 (4). S. 313–330.

Elgsaas, Ingvill Moe

Противодействие терроризму в Российской Арктике: Законодательство и ключевые субъекты, *Арктика и Север* 2017, № 29. S. 128–156. [Den engelske verjonen foreligger i 2018: Counterterrorism in the Russian Arctic: Legal Framework and Central Actors, *Arctic and North*, No 29. S. 110–132.]

Engh, Sunniva; Bekkevold, Jo Inge

Silk Road Diplomacy: China's Strategic Interests in South Asia. I: *South Asia and the Great Powers: International Relations and Regional Security*. I.B. Tauris 2017. ISBN 9781784537531. S. 147–173.

Flåten, Lars Tore

Spreading Hindutva through education: still a priority for the BJP? *India Review* 2017, Volum 16 (4). S. 377–400.

Gustavsen, Elin

The Privatized Meaning of Wartime Deployments: Examining the Narratives of Norwegian Military Spouses. *Ethos: Journal of the Society for Psychological Anthropology* 2017, Volum 45 (4). S. 514–531.

Lundestad, Ingrid

Turning security importers to exporters? US strategy and cooperation with Northern Europe since 1993. *Journal of Transatlantic Studies* 2017, Volum 15 (3). S. 251–272.

Petersson, Magnus

NATO's Territorial Defense: The Global Approach and the Regional Approach. I: *NATO's return to Europe: Engaging Ukraine, Russia, and beyond*. Georgetown University Press 2017. ISBN 9781626164888. S. 97–112.

Romarheim, Anders Grindlia

USA og Norge i Trumps verden. *Internasjonal Politikk* 2017 (1). S. 36–44.

Rongved, Gjermund Forfang

The Gold War: the dissolution of the Scandinavian Currency Union during the First World War. *Scandinavian Economic History Review* 2017, Volum 65 (3). S. 243–262.

Rø, Johannes Gullestad

Sannhetens modifikasjoner – Donald Trump og løgnaktighetens kunst. *Nytt Norsk Tidsskrift* 2017, Volum 34 (3). S. 271–285.

Saxi, Håkon Lunde

British and German initiatives for defence cooperation: the Joint Expeditionary Force and the Framework Nations Concept. *Defence Studies* 2017, Volum 17 (2). S. 171–197.

Sookermany, Anders Mc Donald; Sand, Trond Svela; Ender, Morten G.

Authorship and Affiliation in Armed Forces & Society: Developmental Trends Across Volumes 1–41. *Armed forces and society* 2017, Volum 43 (3). S. 415–435.

Sørli, Sigurd Christian

Norway. I: *Joining Hitler's Crusade: European Nations and the Invasion of the Soviet Union, 1941*. Cambridge University Press 2017. ISBN 9781108225281. S. 317–340.

Tamnes, Rolf

The Significance of the North Atlantic and the Norwegian Contribution. *Whitehall Papers* 2017, Volum 87 (1). S. 8–31.

Tunsjø, Øystein

U.S.-China Relations: From Unipolar Hedging Towards Bipolar Balancing. I: *Strategic Adjustment and the Rise of China: Power and Politics in East Asia*. Cornell University Press 2017. ISBN 1501709194. S. 41–68.

Zysk, Katarzyna

Les objectifs stratégiques de la Russie dans l'Arctique. *Politique étrangère* 2017, Volum 3. S. 37–47.

Zysk, Katarzyna

Nonstrategic Nuclear Weapons in Russia's Evolving Military Doctrine. *Bulletin of the Atomic Scientists* 2017, Volum 73 (5). S. 322–327.

Populærvitenskapelige bøker**Bjerg, Hans Christian; Melien, Tor Jørgen**

For Kongen og Flåten. Matros Trosners dagbok 1710–1714. Fagbokforlaget 2017. ISBN 978-82-450-2150-9.

Henriksen, Kjetil Erling; Weber, Sindre; Brazier, Eirik

Norske krigsdekorasjoner for innsats under andre verdenskrig. Dreyer Forlag A/S 2017. ISBN 978-82-8265-195-0.

Terjesen, Bjørn; Gjelsten, Roald

Sjømilitær kompetanse og lederutvikling i 200 år. Sjøkrigsskolen 1817–2017. Bodoni forlag 2017. ISBN 9788271289256.

Populærvitenskapelige artikler og bokkapitler**Bekkevold, Jo Inge**

Coast Guard Cooperation as a Confidence Building Measure: A Tool for Stability in Southeast Asia? I: *Navies, Coast Guards, the Maritime Community and International Stability – Policy Brief*. Singapore: RSIS 2017. S. 70–73.

Bowers, Ian; Bekkevold, Jo Inge

A Nuclear North Korea and Strategic Stability in East Asia. *IFS Insights* 2017 (4).

Bruusgaard, Kristin Ven

The myth of Russia's lowered nuclear threshold. *War on the Rocks* [nettside], 22. september, 2017.

Bækken, Håvard

Festning Russland. Paranoia og patriotisme i russisk identitetspolitikk. *Vagant* 2017 (1–2). S. 204–217.

Gjelsten, Roald; Terjesen, Bjørn

En oppsummering og refleksjon om Sjøkrigsskolens betydning. I: *Sjømilitær kompetanse og lederutvikling i 200 år. Sjøkrigsskolen 1817–2017*. Bodoni forlag 2017. ISBN 9788271289256. S. 483–496.

Gjelsten, Roald; Terjesen, Bjørn

Sjøkrigsskolen i Bergen – starten på en ny tid. I: *Sjømilitær kompetanse og lederutvikling i 200 år. Sjøkrigsskolen 1817–2017*. Bodoni forlag 2017. ISBN 9788271289256. S. 153–178.

Gjelsten, Roald; Terjesen, Bjørn

Utdanning av marineoffiserer 1817–2017. Kontinuitet og endring. I: *Sjømilitær kompetanse og lederutvikling i 200 år. Sjøkrigsskolen 1817–2017*. Bodoni forlag 2017. ISBN 9788271289256. S. 49–69.

Henriksen, Kjetil Erling; Weber, Sindre

Historikerprosjektet har konkludert. *Norsk Militært Tidsskrift* 2017 (1). S.14–21.

Hilde, Paal Sigurd

Beroligelse, avskrekking og forsvar i Baltikum. *Den norske atlanterhavskomite. Ukens analyse* [nettside], 10. februar 2017.

Hilde, Paal Sigurd

Forsvarets strategiske innretning: Representerer langtidsplanen noe nytt? *Luftled – luftmilitært tidsskrift* 2017 (1). S. 10–11.

Martinsen, Kåre Dahl

Nobels fredspriser til besvær for Norge? Carl von Ossietzky og Liu Xiaobo. *Fagsnakk* 2017.

Melien, Tor Jørgen

Fra kystartillerist til kystjeger. I: *Sjømilitær kompetanse og lederutvikling i 200 år. Sjøkrigsskolen 1817–2017*. Bodoni forlag 2017. ISBN 9788271289256. S. 297–303.

Melien, Tor Jørgen

Krig på havet – flåtemakten i Den store nordiske krig. I: *Den store nordiske krig 1700–1721*. Forsvarsmuseet 2017. ISBN 978-82-91218-68-7. S. 81–95.

Melien, Tor Jørgen

Marineoffiserer og kadetter på nøytralitetsvakt under første verdenskrig. I: *Sjømilitær kompetanse og lederutvikling i 200 år. Sjøkrigsskolen 1817–2017*. Bodoni forlag 2017. ISBN 9788271289256. S. 304–315.

Melien, Tor Jørgen

Opprettelsen av Forsvarets sanitet. *Michael* 2017, Volum 14 (1). S. 12–20.

Melien, Tor Jørgen; Trond, Grytting; Hans Christian, Helseth

Deltakelse i nasjonale og internasjonale operasjoner og øvelser etter andre verdenskrig. I: *Sjømilitær kompetanse og lederutvikling i 200 år. Sjøkrigsskolen 1817–2017*. Bodoni forlag 2017. ISBN 9788271289256. S. 316–337.

Møller, Joakim Erma

Finsk sikkerhetspolitikk etter Russlands annektering av Krim. *IFS Insights* 2017 (5).

Petersson, Magnus

Nordområdet – ett historisk perspektiv. *Vårt försvar* 2017 (4). S. 7–10.

Saxi, Håkon Lunde

Brexit og norsk sikkerhet. *Norges Forsvar* 2017 (4). S. 24–25.

Tamnes, Rolf

The Russians in, the Americans out, and the Germans up? I: *NATO: Challenges and solutions. GILs luftmaktseminar 2016*. Luftkrigsskolen 2017. ISBN 9788269052121. S. 67–71.

Tunnsjø, Øystein

Conclusion: East Asia at the Center: Power Shifts and Theory. I: *Strategic Adjustment and the Rise of China: Power and Politics in East Asia*. Cornell University Press 2017. ISBN 1501709194. S. 285–298.

Tunnsjø, Øystein

Introduction. I: *Strategic Adjustment and the Rise of China: Power and Politics in East Asia*. Cornell University Press 2017. ISBN 1501709194. S. 1–11.